

Către:

GUVERNUL ROMÂNIEI
Domnului Prim – Ministru ION-MARCEL CIOLACU

MINISTERUL MUNCII
Doamnei Ministru SIMONA BUCURA-OPRESCU

Stimate domn, Stimată doamnă,

Centrul de Resurse Juridice/CRJ, organizație neguvernamentală de drepturile omului, cu sediul în București, str. Arcului nr. 19, sector 2, înregistrată în registrul persoanelor juridice prin Sentința civilă nr. 276/18.12.1998 a Tribunalului București, cod fiscal 11341550, cu numărul de înregistrare în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor 380/1998, în cadrul programului *AdaptJust- Justiție accesibilă pentru persoane cu dizabilități* prin Georgiana Pascu, în calitate de manager de program,

Având în vedere invitația dumneavoastră pentru întâlnirea din data de 31.07.2023, a interesului dumneavoastră pentru identificarea unor soluții în ceea ce privește situația actuală a (ne)respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități și în contextul specificului activității CRJ de mai bine de 20 de ani în direcția respectării **drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale instituționalizate în spitalele de psihiatrie și în centrele de recuperare și reabilitare neuropsihică, publice sau private din țară**, precum și faptul că în repetate rânduri **am atrans atenția atât autorităților cu competență specifică în materie, cât și autorităților centrale, cu privire la o serie de probleme sesizate, vă comunicăm în cele ce urmează, principalele observații identificate de-a lungul timpului în materie:**

1. Importanța vizitelor inopinate de monitorizare – realizate prin intermediul organizațiilor neguvernamentale de apărare a drepturilor omului (watchdog).

Datele publicate, hotărârile CEDO care au condamnat statul român încă din 2012 pentru condiții inumane și degradante, tratamente rele, cercetarea neeficientă a cauzelor care au condus la decesul mai multor persoane internate/instituționalizate, lipsa accesului la justiție a persoanelor cu dizabilități intelectuale și /sau cu probleme de sănătate mintală – plasate în instituții de asistență medicală și socială și deciziile Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei – **confirmă nevoia recunoașterii calității CRJ (și alături de alte organizații neguvernamentale interesate) de a continua activitatea în acest domeniu.**

În acest sens, adresăm solicitarea de **a urgenta semnarea unui protocol comun încheiat de CRJ cu Ministerul Muncii, Ministerul Sănătății și MAI și desemnarea unor responsabili din partea autorităților competente în materie.**

2. Propuneri concrete care să contribuie la depășirea prezentei situații de criză în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități:

➤ **Pe termen scurt – dispunerea de către Premier a organizării unei structuri de criză.**

Componenta: reprezentanți ai Ministerului Muncii, Ministerului Sănătății, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Familiei, Ministerului Justiției, Ministerului Public și ai societății civile, (eventual și) reprezentanți din mediul universitar, academic.

Formula de lucru și obiective: colectare și analiza datelor privitoare la unde și câte persoane cu dizabilități / sănătate mintală există și sunt plasate (public și privat), statistici cu privire la transferuri, decese, modalitatea de accesare a serviciilor dedicate, gradul de pregătire al personalului, dacă și în cate

situații au fost sesizate organele de urmărire penală și modalitatea de soluționare a dosarelor, în câte dintre acestea au fost dispuse ordonanțe de clasare/ renunțare la urmărirea penală, asumarea rezultatelor de către autoritățile cu competență în materie și stabilirea unui sistem de raportare periodică.

➤ **Pe termen mediu și lung: realizarea unui Plan de acțiune pentru prevenirea tratamentelor rele, inumane și degradante**

Guvernul are obligația de a elabora un Plan de acțiune pentru executarea obligațiilor care decurg din condamnările la CEDO. Problemele sunt comune și afectează întregul sistem, nu doar pe cel al asistenței sociale de tip rezidențial. Este necesară încredințarea unor atribuții specifice de monitorizare, colectare de date și raportare periodică în materia drepturilor omului – unor departamente din cadrul mai multor ministere, așa cum am detaliat la pct.1.

CRJ a elaborat o structură/schiță pe baza a 22 de cursuri de formare organizate în perioada aprilie 2022 - mai 2023, cursuri de formare a specialiștilor în domeniu, la care au participat reprezentanți din toate județele. Acțiunile sunt necesare atât la nivel legislativ, cât și instituțional și bugetar.

3. Atenție deosebită pentru victimele tratamentelor rele, inumane și degradante din cadrul instituțiilor private și publice de îngrijire a persoanelor cu dizabilități, psihiatrie și vârstnice.

Cazul persoanelor închise în subsolul centrului de îngrijire și asistență socială Bărdești din județul Mureș dovedește încă o dată necesitatea unei întregi serii de adaptări procedurale a anchetei la nevoile persoanelor cu dizabilități (cum, de altfel, există și standardul ONU). Există beneficiari cu dizabilități care nu numai că doresc dar chiar au colaborat în mod eficient cu organele judiciare - este dificil de realizat, însă nu imposibil. În cadrul procedurilor judiciare trebuie avut în vedere faptul că aceste persoane au o vulnerabilitate deosebită, însă în cazuri particulare sunt indispensabili pentru soluționarea cauzelor penale. Considerăm imperios necesară, în acest sens, amendarea Codului de Procedură Penală, în sensul includerii unui temei și a unei obligații totodată, pentru ca audierea cel puțin a persoanei vătămate, dar și martorilor sau inculpaților cu nevoi speciale și dificultăți în comunicare, să fie realizată în condiții adaptate nevoilor lor. Credem că o astfel de adaptare se poate realiza relativ rapid și, fiind de imediată aplicare, ar putea fi folosită inclusiv în cauzele care sunt acum pe rolul organelor judiciare. O astfel de modificare ar permite asistarea acestor persoane cu dizabilități de către o persoană specializată, care să faciliteze și să intermedieze dialogul cu organele judiciare.

Experiența în domeniu a reprezentanților CRJ poate fi pusă în orice moment la dispoziție în vederea atingerii acestui obiectiv principal, în materia drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale și vă asigurăm de întreaga noastră disponibilitate.

Pentru orice detalii suplimentare sau informații care v-ar fi de folos în vederea soluționării situației prezentate, vă stăm la dispoziție.

Cu considerație,
Centrul de Resurse Juridice
Manager de program – Pledoarie pentru Demnitate
Georgiana Pascu

